

Fantasiejongens

Meer dan een glimp kregen we niet te zien. Toch — of juist daarom — deed de sobere stoet van grijze mannen in zwarte busjes bij het Catshuis vorige week donderdag de beeldvorming van onze topbestuurders weinig goed.

In de kranten varieerden de analyses; de een zag een zaken-elite die de premier voor zijn karretje spande, de ander graaiende directeuren die hardwerkende Nederlanders uitbuiten. Zelf zag ik vooral een grijze massa waarmee ik me op geen enkele wijze kon vereenzelvigen. Ik moest denken aan een liedje van Iggy Pop:

*I'm bored,
I'm the chairman of the bored.*

Hoe hoger op de ladder binnen het bedrijf, hoe sterker 'work' en 'play' elkaar uitsluiten

Goed bestuur is eervol en noodzakelijk, daar wil ik niets aan afdoen. Bovendien is dat waar deze mannen goed in zijn nu eenmaal niet het meest sprankelende onderdeel van het bedrijfsleven. Hoe noem je dat ook alweer, vroeg ik aan meneer Sennema, als je de fase van enthousiasme en opbouw voorbij bent, en dan moet zorgen dat je bedrijf succesvol blijft? 'Borgen,' zei hij, goed bekend met management-jargon. 'Of consolideren.'

Wat het beeld van de mannen in grijze pakken mij echter vooral vertelde, was dat consolidatie en creativiteit niet samengaan. Terwijl speelsheid en creativiteit in start-ups steeds meer gewaar-

deerd worden, zijn deze eigenschappen kennelijk ver te zoeken in de hoogste regionen. Hoe hoger op de ladder, hoe sterker 'work' en 'play' elkaar uitsluiten.

Dat is niet altijd zo geweest. In de jaren twintig en dertig, de tijd dat Rotterdam de grootste haven van Europa werd, kwam een nieuwe generatie havenbaronnen op. Ze hadden lak aan de koopmansmentaliteit van hun voorgangers en maakten gretig gebruik van innovaties. Bankier K.P. van der Mandele noemde deze ondernemers liefkozend de 'fantasiejongens'.

Een van hen was Jan Backx, die op zijn tweeëndertigste voor de directiekamer van Thomsen's Havenbedrijf koos. Terwijl hij het bedrijf van zijn vader en oom liet groeien tot de grootste, veiligste en meest sociale stuwadoor, verlevendigde hij het leven van zijn personeel met sportdagen, teamuitjes en familiefeesten.

Natuurlijk kwamen deze initiatieven niet alleen uit de goedheid van zijn hart; gelukkige werknemers zijn productieve werknemers. Bovendien was ook hij uiteindelijk een grijze man in een grijs pak, soms ongenaakbaar, die zijn bedrijf winstgevend moest houden. Wat de huidige topmannen echter van Backx kunnen leren, is dat borgen en consolidatie speelsheid en innovatie niet uitsluiten. Backx wist het: spelen loont. Of, in een taal die managers soms beter verstaan: 'It pays to play.'

Hilde Sennema is freelance schrijver en bedrijfshistoricus, verbonden aan de Erasmus Universiteit Rotterdam. Reageer via columnist@fd.nl.